

videatur, eum textum juxta nostram sententiam de prius lapsis accipere.

372. Dico 2. Opera, seu merita mortificata, reviviscunt per poenitentiam integrè, ad totum essentiale primum gratiæ, & gloriæ: ita plures gravissimi auctores, quos citat Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 28. n. 628.* Prob. Scripturæ, Concilia, & Patres, afferunt, opera simpliciter, & universaliter, reviviscere: ergo reviviscunt quoad totam suam vim, quam prius habebant; neque enim debemus limitationem apponere sine sufficienti fundamento, quale adversarij non habent, ut patebit ex solutione objectionum. ant. prob. textibus *n. 347. & seq. allatis*: certè Joël dicit, non tantum annum, sed annos reddendos, hoc est, omnem fructum: & Apostolus indefinitè ait, Deum non oblivisci operis, adeoque nullius: item de omnibus ait, non esse necessariò sine causa tolerata: Tridentinum etiam pro omnibus tantum requirit tres condiciones: neque in his textibus ullo modo insinuat, quòd opera non reviviscant quoad totum primum, sed tantum quoad aliquam partem illius: ergo.

Confir. Ut docet Angelicus *3. p. q. 89. a. 5. in corp.* merita per peccatum subsequens non omnino delentur: sed, ut ait, *remanent in acceptatione Divina ... quantum est de se, etiam postquam per peccatum mortificantur*: sic tamen (ut ibidem S. Doctor exponit) ut hic & nunc, eorum effectus suspendatur, propter impedimentum peccati, propter quod, hic & nunc, non possunt perducere in vitam æternam: hoc autem impedimentum iterum tollitur per poenitentiam: ergo merita iterum effectum suum producent.

Ibidem ad 1. S. Thomas sic scribit: *Opera peccati per poenitentiam abolentur secundum se, ita scilicet, quòd ex eis ulterius, Deo indulgente, nec macula, nec reatus inducitur. Sed opera in charitate facta non abolentur à Deo, in cujus acceptatione remanent: sed impedimentum accipiunt ex parte hominis operantis. Et in deo remoto impedimento, quòd est ex parte hominis operantis, Deus implet ex parte sua illud, quòd opera merebantur*: ergo post poenitentiam opera acquirunt totam vim, quam habebant ante peccatum, consequenter reviviscunt ad totum primum. Explicat hoc Vasquez exemplo mercatoris, cui rex debet plura millia: si hic regem graviter offendat, suspenditur ejus jus ad debitum: si rursus reconcilietur, jus reviviscit. Arriaga id exponit exemplo præcepti, cujus obligatio potest suspendi ob occurrens impedimentum, impossibilem reddens illius executionem, quo sublato redit obligatio.

373. Dico 3. Probabiliter recuperatur per poenitentiam etiam gratia, prius acquisita ex opere operato, per usum sacramentorum, ita communiter nostri cum Eximio *opuscula, seu relectione de reviviscant. me-*

rit. disp. 2. sec. 3. n. 56. & Thomistæ cura Bannez, contra Vasquez, & alios. Equidem hæc conclusio, non eodem modo, ac prima, probari potest ex Scriptura, Conciliis &c. cum in his sermo sit de meritis ex laboribus nostris, adeoque de gratia ex opere operantis. Probat tamen ratione S. Thomæ, *num. prac.* adducta, quam etiam amplectitur Suarez *loc. modo cit.* Est perfectio meriti in genere, ut, quantum est ex se, semper vivum maneat in acceptatione Divina, & habeat suum effectum, remoto impedimento peccati: atqui omnis perfectio meriti multò perfectius datur in meritis Christi, quam in meritis nostris: ergo etiam datur ista perfectio in meritis Christi, quòd nempe maneat viva in acceptatione Divina, & remoto peccato iterum habeant suum effectum, seu reviviscant, & propter ipsa restituatur gratia, prius accepta ex opere operato, quæ fuerat postea per peccatum amissa.

Nec dicas, non dari nobis omnia, quæ merita Christi possent obtinere; eoque aliàs deberent dari infinita. Resp. enim, dari tamen nobis ex meritis Christi ea, in ordine ad quæ semel sunt nobis applicata: sunt autem applicata in ordine ad gratias sacramentales, ex legitimo sacramentorum usu perceptas: ergo. Confir. Non videtur verosimile, hominem longo tempore justum, & rectè utentem sacramentis, si ex fragilitate semel graviter labatur, statim irrecuperabiliter perdere omnem fructum sacramentorum: quod tamen juxta adversarios fieret: ergo.

374. Dico 4. Gratia, per peccatum perditæ, peracta poenitentia, statim redeunt, sive poenitentia sit intensa, sive non. ita Suarez *opus. seu relectione. de revivisc. merit. disp. 2. sec. 3. n. 13.* Haunoldus *l. 4. tr. 4. n. 955.* Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 28. n. 636.* & alii. Prob. Poenitentia, etiam non intensa, potest esse justificativa, ut supra à n. 261. fuisse probatum est: ergo potest tollere impedimentum peccati, quo ablato gratia restituitur: nec est ullum fundamentum dicendi, quòd, nisi poenitentia sit valde intensa, non omnis gratia restituatur, vel ejus restitutio usque in vitam finem differatur: certè aliàs aquè dicendum esset, quòd neque actibus remisiss, post justificationem elicitis, statim respondeat gratia, sed hæc tunc primum datur, quando eliciuntur actus intensiores, quam sit gratia præiens: hoc autem non videtur satis congruum doctrinæ Tridentinæ, quòd *sess. 6. c. 10.* docet, justos de die in diem, in justitia, hoc est, in gratia, & bonis operibus, crescere: nec tamen Concilium ullam facit mentionem actuum intensiorum.

Ex dictis etiam colligitur, merita non tantum ita reviviscere, ut ipsi duntaxat respondeant gaudium aliquod accidentale in cælo; nam Scripturæ, & Patres, simpliciter dicunt, reddendam esse mercedem, adeoque intelligunt, reddendam esse mercedem simpliciter dictam: hæc autem non est gaudium

dium tantum accidentale: neque id, quòd bruchus &c. aut peccatum abstulit, fuit tantum gaudium accidentale. Sed neque, propriè loquendo, merita reviviscerent, si tantum gaudium accidentale afferrent: quia, ut rectè notant Suarez, Lugo, Arriaga, & alij, tale gaudium responderet etiam operibus mortuis, quæ nunquam reviviscunt; nam peccatores sæpè per illa opera, tanquam per merita de congruo, obtinuerunt justificationem, laudantur per eadem Deum &c. adeoque, si postea agant poenitentiam, & salventur, possunt etiam de his accidentaliter in cælo gaudere.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

355. **O**B. 1. contra 1. conclusio. nem. Verba Apostoli ad *Hebr. 6.* citata *n. 348.* loquuntur de meritis, quibus merces debetur ex justitia: sed hæc non debetur operibus mortificatis: ergo. Confir. Potest dici, Apostolum loqui de operibus mortuis, quibus tantum aliquid respondeat, tanquam meritis de congruo: ergo. Resp. dist. mi. operibus mortificatis non debetur merces ex justitia, stante impedimento peccati, conc. mi. eo ablato. neg. mi. & conf. tunc enim debetur etiam his merces, ex illa justitia, quæ datur inter Deum, & hominem, qualiscunq; dein datur.

Si dicas, Deum jam semel præmiâsse illa merita, scilicet dando gratiam, postea per peccatum perditam. Resp. Meritis etiam debetur per se gloria; unde nondum totum primum eis fuit datum. Quòd autem reddatur iterum gratia amissa, est, ut ait Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 29. n. 651.* gratia non moraliter nova, sed continuatio prioris, per peccatum interruptæ: imò eoisio, quòd reddi adhuc debeat gloria, debet connaturaliter etiam reddi gratia, ad cujus mensuram gloria in hac providentia tribuitur. Quare talis poenitens non est similis illi, qui à rege acceptos prius debitos mille florenos dissipasset, & cui consequenter nihil amplius deberetur: sed est similis ijs, quorum exempla adduximus *n. 353.* præsertim, cum gloriam necdum accepit. Interim utique non est negandum, intervenire hoc in casu etiam misericordiam Dei; tum quia ex misericordia conceditur homini lapsò spatium poenitentia; tum quia ex misericordia merita illa manent in acceptatione Divina, in qua tamen absolute non deberent retineri, vel remanere.

Ad confir. neg. ant. Hæc expositio inprimis teste Suarez *opus. seu relect. de revivisc. merit. disp. 1. sec. 1. n. 2.* est contra omnes auctores, id quòd ait, patere ex S. Thoma, & ex SS. Patribus, Ambrosio, Hieronymo, Chrysostomo, Anselmo, ac

aliis. 2. Apostolus in ea epistola, & in illis verbis, alloquitur omnes Hebræos: utique autem non omnes tunc fuerunt peccatores. 3. Loquitur S. Paulus ibi de mercede, ex justitia tribuenda, quæ non responderet meritis tantum de congruo; his enim nihil debet Deus ex justitia, etiam tantum latè sumpta, qualis ab omnibus admittitur, inter Deum, & hominem: consequenter de mortuis operibus Apostolus non loquitur.

Ob. 2. Tridentinum *sess. 6. c. 16.* ait, *bene operansibus usque in finem* proponenda esse illa Apostoli verba: atqui peccantes non operantur bene usque ad finem: ergo. Confir. Idem Tridentinum *sess. 6. c. 8.* docet, primam gratiam gratis dari: atqui poenitentibus datur prima gratia: ergo datur gratis: ergo non ex meritis reviviscitibus. Resp. neg. mi. Tridentinum clarè loquitur etiam de ijs, qui amissam gratiam recuperaverunt; unde per bene operantes usque in finem intelliguntur omnes illi, qui post ultimam justificationem, in gratia, & bonis operibus, usque ad mortem perseverant: & hoc etiam intelligitur per perseverantiam finalem, quam Christus ad salutem requirit *Matth. 24. v. 13.* utique enim multi salvantur, qui prius peccaverunt, & gratiam perdidit: adeoque etiam isti possunt, & debent dici, perseverasse in finem.

Ad confir. dist. ult. conf. ergo gratia justificationis, & prima, datur gratis, seu non ex meritis reviviscitibus, conc. conf. gratia, hic & nunc, per accidens adjecta gratiæ primæ justificationis. neg. conf. Datur in hoc casu duplex gratia: una respondens poenitentia, & hæc datur omnino gratis: altera respondens meritis reviviscitibus, & hæc non datur omnino gratis, nisi in radice, quatenus gratis datur gratia justificationis, sine qua altera etiam non redderetur. Sic etiam, qui fide baptismum suscipit, & postea fictionem, vel peccatum subsequens conficitur, recipit duplicem gratiam, utriusque sacramento correspondentem.

356. Ob. 3. S. Hieronymus, relatus *C. Quicumque. dist. 50.* ait: *Quicumque dignitatem Divini gradus non custodierit, consenti fiant animam salvare; reverti enim in pristinum gradum post lapsum, difficile est*: similia habent SS. Basilii, Chrysostomi, Augustinus, & alii: ergo non redditur gratia prior per poenitentiam. Confir. Adamo non fuit restituta justitia originalis per poenitentiam: ergo nec aliis restituitur amissa gratia. Resp. neg. conf. Sermo ibi est S. Hieronymo de restitutione pristinae dignitatis Ecclesiasticæ, quæ non semper datur poenitentibus, juxta canones Ecclesiasticos: non autem sermo est de restitutione gratiæ, vel meritum, ut patet ex titulo *distinctionis 50.* cui *C. Quicumque.* insertum est: & hinc etiam glossa ait, illud Divini significare idem, ac Ecclesiasticæ.

Quodsi quandoque etiam videantur Patres negare, restitui hominem poenitentem in pristinum statum respectu Dei, non

loquuntur de restitutione, in ordine ad gratiam sanctificantem, sed in ordine ad alia dona accidentalia, e. g. quoad antiquam facilitatem bene operandi, familiaritatem cum Deo, immunitatem à poena temporalis &c. Ad confir. retorqueo argumentum. Adam nullis operibus potuit recuperare statum iustitiæ originalis: ergo nullis etiam intensissimis actibus poterit recuperari antiquus gradus gratiæ. in forma dist. ant. non fuit restituta Adamo iustitia originis: quoad gratiam sanctificantem. neg. ant. quoad alia dona, vel privilegia, e. g. subjectionem appetitûs, immortalitatem corporis &c. conc. ant. & neg. conf.

Ob. 4. Opera mortua non reviviscunt: ergo nec mortificata. Resp. neg. conf. Quod nunquam vixit, non potest reviviscere, seu secundam vitam acquirere: nec rationes, quæ probant vitam secundam, conferendam operibus mortificatis, probant vitam primam, conferendam operibus mortuis. Alia tamen questio esse posset, an vis meritoria de congruo, quam habent etiam opera mortua, suo modo etiam mortificetur per peccata gravissima, & dein per poenitentiam reviviscat.

Qua in re non videtur negandum, vim meritoriam de congruo, quam habet contritio perfecta, à peccatore prius elicitâ, vi cuius de congruo meritis est gratiam remissionis peccati, si hæc per nova peccata perditâ fuisset, iterum post peccatam denuo poenitentiam reviviscere; ita, ut illa etiam gratia recuperetur; nam etiam ea gratia spectat ad annos, qui redduntur, & ad laborem non inanem: quamvis non spectet ad opera, quibus Deus ex iustitia reddit mercedem; unde de hoc merito saltem videtur verosimilius, id iterum reviviscere. An autem omnia universaliter merita de congruo, in ordine ad omnem vim, quam prius habuerunt, reviviscant, non auctim dicere: saltem vim meritoriam de condigno nunquam acquirunt.

Querit etiam Lugo, de poenit. disp. 11. c. 1. n. 22. an, si damnatus rediret ad vitam, & poenitentiam ageret, merita ejus reviviscerent: & respondet affirmativè. Non malè tamen ait Dicastillo, casum hunc implicare; eoquod verè æternum irrevocabili decreto damnatus redire non possit: si tamen aliquis tantum ad tempus esse inferno addictus, & dicto modo rediret, posset etiam reverti in antiquum statum gratiæ, & meritorum.

357. Ob. 5. contra 2. conclusionem. Ad reviviscantiam meritorum non opus est reddi amissam gratiam, sed tantum dari novam gratiam ex duplici titulo: e. g. si poenitens elicit contritionem, cui correspondeat duo gradus gratiæ, sufficit ad reviviscantiam meritorum priorum, si isti duo gradus dentur, non tantum intuitu contritionis, nunc elicitæ, sed etiam intuitu priorum meritorum: ergo. prob. ant. plus est dari aliquid ex duplici titulo, quam tantum ex uno, e. g. plus erat antiquis, præsertim

Græcorum, vel Romanorum, temporibus, si eadem laurus daretur victori ob duplicem victoriam, quàm, si daretur tantum ob unam: ergo est majus præmium.

Confirm. Qui damnatur ob plura peccata, non tantum habet majorem poenam sensûs, sed etiam majorem poenam damni: atqui hæc non potest esse aliunde major, quàm quia talis spoliatur visione Dei ex pluribus titulis: ergo est major poena, spoliari aliquo bono ob duplicem titulum: ergo à pari etiam est majus præmium, accipere aliquod bonum ob duplicem titulum.

Resp. neg. ant. quod Dominicus Sotus, & Ledesma, uterque Thomista, apud Suarez opus. seu relect. de reviv. merit. disp. 2. sc. 1. n. 13. vehementissimè improbant, & ipse Eximius asserit, falsum esse, & infirmo fundamento nixum, ac Patribus, atque Conciliis, parùm consentaneum: alii etiam auctores id communiter rejiciunt; sic enim majus præmium reduceretur ad inanem fermè titulum, & pariter major poena: qua ratione nec poenitentes sufficienter allicerentur ad bonum, nec peccantes abstererentur à malo. ad prob. dist. ant. plus est dari aliquid ex duplici titulo aliquando, scilicet tunc, quando præmium consistit in laude, vel honore. om. ant. semper, & universaliter. neg. ant. & conf.

Det aliquis ex adversariis operario, per octo dies occupato, mercedem unius diei, & addat, se illam dare ex octo titulis, & videat, an sit contentus. Scilicet talis operarius pro mercede non querit laudem, vel honorem, sed pecunias: & ideo illis titulis non est contentus. Pariter & nos per nostra merita non querimus qualemcunque titulum gratiæ, aut gloriæ: sed querimus primario ipsam gratiam, & gloriam: ergo hæc debet augeri, & non tantum honor aliquis accidentalis, qui posset haberi, est merita non reviviscerent; quamvis enim Deus illum honorem non conferret ob merita antecessoria, tanquam plures titulos, tamen, modò constaret aliis Beatis, me habuisse plura merita, idem me honor sequeretur.

Aliud est de milite, vel victore, antiquis illis temporibus, à quibus præcipue quærebatur honor: & laurus, tanquam signum, atque instrumentum, ad divulgandam geminam victoriam, ejusque conservandam memoriam, adhibebatur, & necdum in usu erat alius modus divulgandi laudes victoris; hinc enim mirum non est, si magis æstimata fuerit laurus ex duplici titulo imposita, aut laurus specialis, tanquam insigne specialis fortitudinis. Cæterum modernò tempore, quò fortitudo militum aliis modis celebrari, & divulgari solet, fortè talis laurus non ita æstimaretur. Ad confir. neg. min. Poena damni consistit in privatione visionis beatificæ, non qualicunque, sed dolorosa, & afferente tristitiam, quæ tristitia major est in magis peccante, quàm in minus peccante: vel, quia plura impedimenta glo-

ria in se advertit, vel, quia magis apprehendit suum malum, etiam ex ordinatione Dei ita poenitens.

358. Ob. 6. Gratia confertur juxta mensuram dispositionis, ut docet Tridentinum sess. 6. c. 7. sed poenitens aliquando tantum habet dispositionem ut unum: ergo non infunditur ei gratia e. g. ut sex, qualem ante lapsum habuit. Resp. dist. ma. gratia, quæ confertur vi sacramenti, hic & nunc recepti, confertur juxta mensuram dispositionis. conc. ma. alia gratia, subdit. confertur juxta mensuram dispositionis præsentis, & simul præteritæ, om. ma. tantum juxta mensuram dispositionis præsentis. neg. ma. & dist. min. poenitens aliquando tantum habet dispositionem ut unum de præterito, conc. min. tantum habet dispositionem ut unum de præterito, & de præterito, supposito, quòd habeat merita mortificata. neg. min. & conf.

Concilium ibi manifestè tantum loquitur de gratia sacramentali, quam quis ratione sacramenti tunc percepti consequitur: non verò de alia gratia, quam quis olim consecutus est, & postea perdidit. Dein dispositio, de qua Concilium ibi agit, non est physica, sed tantum moralis, nec debet physice coexistere, ut patet in attritione, quæ sæpe non existit physice, quando per absolutionem confertur gratia: ergo potest etiam dispositio physice præterita, per quam olim gratia acquisita fuit, dummodo adhuc moraliter existat in acceptatione Divina, in ordine ad hunc effectum prodese.

359. Adversarii, qui rem reducere volunt ad dispositiones de præterito, dicunt cum Dominico Soto, eum, qui conteritur toto maximo conatu, recipere totam gratiam antiquam: eum verò, qui dimidio conatu conteritur, recipere dimidiam partem gratiæ antiquæ. Sed hi auctores potius nituntur aliqua divinatione, quam solido fundamento, & jam debent admittere, majorem gratiam recipi, quàm soli præteriti dispositioni conveniat; eum isti per se tantum conveniat gratia, respondens novo merito, & non prioribus; ut nihil dicam, quòd conatus absolute maxime impossibilis sit: si autem sermo restringatur ad conatum maximum juxta vires præsentis auxilii, sequitur illud inconveniens, quòd quandoque minor conatus reciperet majorem gratiam, quando scilicet auxilium minus foret, ut in simili dictum n. 203.

360. Alii dicunt, contritioni ut quatuor respondere præter quatuor novos etiam quatuor antiquos gradus gratiæ: sed & isti tantum divinant, & jam admittunt, gratiam recipi majorem, quam exigat sola dispositio physice præsentis. Idem dicendum de aliis, qui cum Geneto tom. 5. tr. 5. de poenit. disp. 6. n. 2. n. 28. volunt, poenitenti, qui prius habuit decem merita intensa, nunc autem tantum elicit contritionem ut unum, non reddi totam intensiorem prioris gratiæ, sed ex quolibet merito reddi tantum u-

num gradum, adeoque talem recipere undecim gradus gratiæ. Accedit, quòd, si juxta adversarios istos hæc dispositio nova, e. g. contritio ut unum, est virtualiter multiplex, & quodlibet meritum antiquum reddit expeditum, ad causandum unum gradum gratiæ, possit juxta nos dici, quòd eadem dispositio sit virtualiter multiplex, pro omnibus gradibus præcedentium meritorum: præsertim, cum debeat esse tantum remotio impediendi, seu peccati, ut dictum est ex S. Thoma. n. 353.

361. Ob. 7. Nullum agens potest supra se intendere passum: ergo nec poenitentia potest inducere gratiam intensiorem, quàm sit ipsa. Confirm. 1. Habitus non intenduntur per actus remissos: ergo nec gratia. Confirm. 2. Homines, prius valde propensi ad bonum, si postea diutius jacuerunt in vitiis, licet contritionem eliciant, tamen non statim priorem propensionem ad bonum recuperant: ergo non recipiunt tam intensam gratiam, quàm antè habuerunt. Confir. 3. Antiqua merita reviviscantia debent de novo dignificari per gratiam habitualem: sed hæc non potest ea dignificare ad intensius præmium, quàm sit ipsa: ergo non possunt merita reviviscere, in ordine ad gratiam majorem, quàm sit illa, quæ respondet dispositioni præteriti.

Resp. Ex hoc sequeretur, quòd, qui e. g. ex occasione subeundi martyrii, elicitisset intensissimum actum charitatis, nihil postea mereretur per actus remissiores: imò, cum postea difficulter posset intensiorem actum elicere, difficulter posset ulterius aliquid mereri; nam talis accepisset tunc gratiam valde intensam: adeoque ipse, in ratione acceptæ gratiæ, esset passum valde intantum: quam intensiorem non facile attingerent alii actus, præsertim remissiores, aut gratia istis correspondens: hoc autem dici non posse, probatur sequenti ratione.

Christus cuilibet operi, etiam dationi calicis aquæ frigida, promittit mercedem, & Tridentinum sess. 6. c. 16. docet, justos per quavis opera bona mereri vitam æternam: & c. 10. ait, eos de die in diem in accepta iustitia crescere: ergo salum est, quòd habens jam majorem gratiam in ea non crescat per actus remissiores; nec enim de die in diem eliciat actus semper intensiores. Sanè adversarii abstererent homines ab actibus intensis, dum timere deberent, ne postea nihil mererentur; cum tamen interim peccata minorâ, majoribus succedentia, augeant intensiorem poenarum. in forma dist. ant. nullum agens potest supra se intendere passum in qualitibus corruptivis. om. ant. universaliter, & semper. neg. ant. & conf.

362. Ad 1. confir. neg. ant. de omnibus habitibus, & maxime de infusis, etiam ob rationem modò allatam, vide plura in tr. de virt. theol. d. n. 76 §. ubi actum de intensiorem habitus charitatis, à quo arguere licet ob paritatem rationis ad alios habitus. Ad 2. confir. in primis, qui semel tan-

tum est lapsus, e. g. ex fragilitate, aut metu, etiam perdit totam gratiam: si autem mox poenitentiam agat, eandem promotionem, quam prius habuit, experietur: ergo saltem hic recuperaret totam gratiam. Dein om. ant. neg. conf. Habitus infusus non dant facile posse, sed simpliciter posse; unde, licet non redeat statim eadem facilitas, possunt tamen redire, & adesse gratia habitualis, ac alii habitus infusi; nec enim dicimus, redire etiam statim habitus acquisitos.

Ad 3. confir. neg. ma. sufficit enim, si dispositio praesens auferat impedimentum peccati; tunc enim merita mortificata exerunt iterum suam condignitatem, quam ante lapsum habuerunt, & quae condignitas etiam reviviscit. Sed neque tantum reviviscunt merita de condigno, sed, ut dictum n. 354. probabilius etiam reviviscunt aliqua merita de congruo: e. g. si quis, prius jam semel lapsus, dein elicisset contritionem, per quam de congruo tantum meritis fuisset gratiam, postea autem iterum peccando, hanc gratiam perdidisset, si dein rursus poenitentiam ageret, etiam gratiam, contritioni prima vice elicita correspondentem, recuperaret, nec deberet ea contritio per gratiam habituale dignificari, videri etiam potest circa hanc confirmationem Ariaga tr. 8. de poenit. disp. 16. sec. 6. n. 35.

362. Ob. 8. contra 4. conclusionem. Juxta nos peccator obtineret commodum ex suo peccato: hoc est absurdum; ergo. prob. ma. etiam si peccator postea tantum actum remissum contritionis eliceret, tamen reciperet intensam gratiam: ergo. Confir. Doctrina nostra causaret teporem in poenitentibus, si scirent, se per actus remissos posse acquirere omnem gratiam perditam: ergo non debet admitti. Resp. neg. ma. quin contra peccatori plurimum nocet peccatum, dum cum constituit in periculo aeternae damnationis, dum interrumpit tempus merendi, & opera eo in statu facta reddit omnino mortua. Admittere autem tantum, quod aliquando peccatum sit occasio accepta, non data boni, ut diximus n. 256. non est absurdum.

Ad prob. neg. conf. non enim peccator eam gratiam reciperet, praecise ratione actus remissi, sed ratione praecedentium meritorum; si enim prius nulla, vel modica merita habuisset, etiam, praeter gratiam poenitentiae correspondentem, nullam aliam, vel tantum modicam gratiam, reciperet. Si urgeas, quod peccator poenitens plus gratiae recipiat ex actu contritionis, quam iustus, qui similem elicit. Resp. Peccator gratiam recipit, non tantum vi solius contritionis, sed vi praecedentium meritorum, qualia iustus prius non habuit: vel, si habuit, non minus, sed plus gratiae habebit, utpote etiam meritis, dum alter in statu peccati fuit. Ad confir. neg. ant. Id potius facerent adversarii, ut probatum fuit n. 361. e contra nostra sententia magis

allicit homines ad poenitentiam, spe fructus ulterioris. Dein non prohibemus intensiorem actum contritionis, vel poenitentiae: imò, cum contritioni intensiori assignemus majorem novam gratiam, quam actui remisso, non video, quare teporem causemus.

364. Ob. 9. S. Thomas videtur nobis contrarius 3. p. q. 89. a. 2. in corp. ubi videtur dicere, poenitentem aliquando resurgere in minore gratia, quam prius habuit; coquod pro varia dispositione poenitentis recuperetur major, vel minor gratia: item a. 5. ad 3. ait, quod, qui in minore charitate resurgit, habiturus tamen sit gaudium accidentale de aliis operibus, quibus correspondentem gratiam non recepit, quamvis praemium essentiale tantum recipiat, secundum quantitatem charitatis, in qua invenitur: ergo.

Resp. Ratio ex S. Doctore, allata n. 353. probat, redire omnia merita, & quidem quoad praemium essentiale; nam omnium meritorum impedimentum tollitur, per quamcunque poenitentiam justificantem, ut bene advertit Suarez tom. 4. in 3. p. commentario in q. 89. a. 5. n. 1. Rursum (ut idem Suarez cit. commentario n. 6. bene observat) S. Thomas quodlib. 5. q. 12. a. 24. in corp. ait: Aureola... necesse est, quod praesupponat auream... & ideo, qui non meretur auream, id est praemium essentiale, non meretur aureolam: ergo Angelicus vult, non dari praemium accidentale (quale nempe est aureola) sine essentiali: quae ut patet expendenti, non statim cum doctrina, ex S. Doctore hic nobis objecta. Insuper etiam haec doctrina objecta, si strictè accipiatur, nimis rigorosa est; quia reviviscantiam, ut ita dicam, substantialem tollit, & tantum relinquit accidentalem.

Quare Suarez cit. comment. n. 7. & Dicastillo tr. 8. de poenit. disp. 2. dub. 28. n. 632. fatentur, se non satis intelligere S. Doctorem, putantque, ob unum, aut alterum dictum obscurius, & difficulter cum aliis eius principiis conciliandum, non ei imputandam sententiam, tam rigidam, nec ejusdem alibi doctrinae conformem. Videantur ipsi hi auctores locis cit. in forma. neg. ant. neque enim censendus est S. Thomas sibi contrarius esse, aut in sententiam nimis rigidam delinxisse; unde verba haec debent conciliari cum aliis, etiam minus propriè debeant exponi.

365. Ob. 10. Saltem non statim post actam poenitentiam redditur gratia tota, quae respondet meritis reviviscantibus: ergo. prob. ant. haec ipsa restitutio celerrima esset praemium novum, & diversum: ergo sine novo merito concedi non debet. Resp. 1. neg. ant. ad prob. iterum neg. ant. nam illa restitutio, statim facta, non est praemium novum: sicut non est distincta, aut nova solutio debiti, si fiat citius, quam, si fiat tardius: & illud axioma: Qui cito dat, bis dat: in rigore non est verum; neque enim in rigore dici-

dicitur Deus, eum remunerari nova mercede, quem citius calo recipit. Resp. 2. neg. conf. nam, si etiam aliquanto majus praemium esset, ea superior collatio gratiae, non esset tale, quod non deberet concedi sine novo merito; supposito enim, quod reviviscant merita, statim in hac providentia trahunt post se gratiam, ut probatum n. 355.

ARTICULUS V.

An Peccata jam remissa redeant per Relapsum.

366. Dico. Peccata semel remissa non redeunt formaliter, aut simpliciter per relapsum: sive Deus non punit hominem, in nova peccata lapsum, propter priora jam condonata. Ita Angelicus 3. p. q. 88. a. 1. S. Bonaventura in 4. disp. 22. a. 1. q. 1. in corp. Scotus, Albertus Magnus, & Theologi communissimè, quos vide apud Valquez tom. 4. in 3. p. q. 88. a. 1. n. 54. contra Hugonem à S. Victore, Guilielmum Parisiensem, & Praepositivum: ex quibus tamen Guilielmus l. de sacram. tr. de sacram. poenit. mihi folio 45. colum. 3. & seq. tantum vult, peccata redire quoad poenam, non verò quoad culpam: Praepositivus autem, teste S. Bonaventura loco modo citato, tantum vult, ea redire, non ob quodlibet novum peccatum, sed ob unum ex his quatuor, nempe oblesam fraternam charitatem, apostasiam à fide, contemptum confessionis, & dolorem de poenitentia jam acta, sive ejus retractionem: de quibus agit S. Thomas cit. q. 88. a. 2. ubi quaerit, an redeant peccata propter ingratitudinem.

367. Probatur conclusio 1. Gelasius Papa C. Divina. 24. de poenit. disp. 4. ait: Divina clementia dimissa peccata in ultionem ulterius redire non patiuntur. S. Prosper in responsione adversus calumniatores doctrinae S. Augustini (quae habetur tomo 7. inter opera S. Augustini) l. 1. ad 2. object. sic ait: Qui enim recedit à Christo, & alienus à gratia finit hanc vitam: quid nisi in perditionem cadit? sed non in id, quod remissum est, recidit, nec in originali peccato damnabitur: qui tamen propter postrema crimina ea morte afficietur, quae ei propter illa, quae remissa sunt, debebatur: ergo peccata non redeunt per relapsum; nam hoc certè volunt ista auctoritates: quibus si jungatur communis sensus Theologorum, multum sanè ponderis eis inest.

368. Probatur conclusio 2. Remissio peccatorum in hac providentia est absoluta, & non conditionata, aut dependens ab eventu futuro: seu, ut ait Angelicus 3. p. q. 89. a. 5. ad 1. Opera peccati per poenitentiam abolentur secundum se, ita scilicet, quod ex eis, Deo indulgente, nec macula, nec reatus inducatur: ergo peccata non redeunt formaliter per relapsum, conf. est bona; nam peccata non reproducentur, ut supponitur:

ergo non possunt redire, nisi eatenus, quatenus tantum, sub conditione perseverantiae in bono, sunt remissa, ut patet expendenti. prob. ant. pluribus Scripturae locis: sic psalm. 50. v. 9. dicitur: Lavabis me, & super nivem dealbabor. & psalm. 102. v. 12. Quantum distat ortus ab occidente, longe fecit à nobis iniquitates nostras. iterum Joann. 1. v. 29. Ecce agnus Dei, ecce, qui tollit peccatum mundi: hi, ac similes textus, juxta communissimam auctorum, significant, peccata absolute tolli, deleri, lavari, & tam procul abjici, ut non redeant ergo.

369. Confir. 1. Si peccata non absolute remitterentur, tunc tantum tegerentur, suspenderentur, raderentur, sopirentur, vel ad breve tempus non imputarentur: sed haec non stant cum doctrina Catholica: ergo. Confir. 2. Sacerdos, ex sententia communissima Theologorum, non potest absolvere sub conditione de futuro: sed debet absolute de praesenti absolvere, ut dictum tr. de sacram. in genere. à n. 112. ergo peccata absolute remittuntur. Confir. 3. Ex opposita sententia sequeretur, quod haeretici, ad fidem conversi, si relaberentur in peccatum grave, iterum incidere in reatum haereticis, ac fidem amitteret: item, quod etiam, si quis jam satisfactione, vel indulgentiis, expunxisset reatum poenae, tamen in eundem reatum per relapsum recideret: haec sunt nimis dura: ergo.

370. Diximus in conclusione, peccata remissa non redire formaliter; ut enim docet Angelicus 3. p. q. 88. a. 1. in corp. redeunt quodammodo, non quidem simpliciter, sed tamen secundum quid; nam primò, subsquens peccatum continet eandem genericam malitiam, scilicet gravem, & privan-tem iisdem bonis aeternis, atque inducitur aeternorum malorum, quam continebant priora peccata: & sic exponunt etiam quidam illud Jacobi 2. v. 10. Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. Secundò, ut habet idem S. Doctor loc. cit. peccatum novum, post poenitentiam, & acceptam remissionem patratum, ceteris paribus gravius est; quia Deum iterum post acceptum justificationis beneficium offendere, est magna ingratitudo, eoque major, quo major est offensa: quae tamen ingratitudo ex S. Thoma 3. p. q. 88. a. 4. in corp. non est speciale peccatum; coquod per quodeunque peccatum aliquis fiat Deo ingratus. Tertiò peccata priora redeunt aliquando casualiter, vel arguitivè; quia Deus quandoque in poenam novi peccati permittit, ut homo cadat rursus in peccata, jam prius deletis simillima.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

371. Ob. 1. Psalm. 78. v. 8. dicitur ad DEUM: Ne memineris iniqui-

quitatum nostrarum antiquarum: & psal. 108. v. 14. In memoriam redeat iniquitas patrum ejus: ergo Deus punit iterum peccata jam remissa; quia istorum erat quasi oblitus, quamdiu non redibant per relapsum. Confirm. Ecclesiastici 5. v. 5. dicitur: De propitiato peccato noli esse sine metu: sed hujus metus alia causa non est quam, quod peccatum rediturum sit per relapsum: ergo. Resp. neg. conf. Recte observat Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 13. sec. 2. n. 7. non agi ibi de poenis aeternis, sed de temporalibus hujus vitae, quas utique Deus non statim remittit remissa culpa: aliquando tamen quasi obliviscitur; quia non punit, nisi novo peccato irritatus. Dicitur autem iterum quasi recordari, quando novo scelere ad poenas infligendas movetur.

Et hanc recordationem deprecatur Sancti, ut ait Suarez *ibidem*. & certe psal. 78. Deus venerunt gentes &c. agit clarè de poenis hujus vitae, & excidio temporali. Alter item textus de iisdem poenis agit, maximè cum agat de peccatis parentum, quæ utique non redeunt ita in filios, ut isti propterea aeternum puniantur. Interim tamen aliquando Deus parentes temporaliter punit in filiis, præsertim, si hi ipsi graviter peccent. Ad confirm. neg. min. Causa meritis potest esse poena temporalis imminens, quæ quandoque stat in lubrificatione gratiæ efficacis, & permissione novi lapsus: vel in afflictationibus gravibus hujus mundi. Addunt alii, non esse certum, an peccatum verè propitiatum, hoc est, remissum sit, adeoque adhuc posse timeri.

372. Ob. 2. Matth. 18. v. 23. Christus narrat parabolam de servo, cui rex, seu dominus omne debitum decem millium talentorum dimiserat: ille autem noluerat dimittere conservo debitum longè minus, centum tantum denariorum; hinc dominus tradidit eum tortoribus, donec redderet universum debitum: subjungit autem Christus v. 35. Sic & Pater meus caelestis, faciet vobis, si non remisistis unusquisque fratri suo de cordibus vestris: ergo saltem ob laesam charitatem fraternam redeunt peccata remissa. Varias ad objectam parabolam responsiones, & expositiones, reperire est apud auctores. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 13. sec. 1. n. 8. & Arriaga tom. 8. de penit. disp. 15. sec. 1. putant, servum non esse traditum tortoribus, ob debitum antiquum, sed ob novum, nempe crudelitatis in conservum. Sed videtur responsio hæc difficilis; nec enim eam traditionem causa- bat novum debitum, sed istud tantum faciebat servum reum poenæ novæ, & tamen dicitur non dimittendus, donec solveret novissimum quadrantem: sanè longè communis intelligitur debitum antiquum.

373. Ob. 3. SS. Patres docent, peccata redire per relapsum: ergo. prob. ant. S. Augustinus *serm. 15. de verbis Domini* quasi in persona Dei ait: Si non dimiseris, revocabo te, & quidquid tibi dimiseram, revocabo tibi: item enarrat in psal. 108. sub

ter, sed æquivalenter redeuntia: qui reditas peccatorum æquivalenter talis stet in hoc, quod Deus, homines ita duos, permittat iterum labi, in totidem peccata, quot prius habuerunt, & præcedentibus similia, eaque dein punit poenis iisdem, quibus punita fuissent illa priora, si non fuissent remissa. Addit tamen, cum Christus hic comminatorie loquatur, non omnibus hominibus, ita charitatem lædentibus, eam poenam infligi: sed multos etiam immites ab exitio præservari. Hæc responsio videtur etiam probabilis Cardinali de Lugo de penit. disp. 10. sec. 1. n. 5.

Haunoldus l. 4. tract. 4. n. 949. ait, regem illum tantum conditionatè donasse debitum; eoquod ille potuerit ignorare eventus futuros, consequenter etiam crudelitatem illam; unde ulterius ait, non impleta conditione revocatum fuisse donationem: econtra asserit, Deum absolutè peccata condonare: & hinc non debere esse paritatem omnimodam, inter illum regem, & Deum: nec Deum eodem modo repetere debita dimissa, sed tantum aliquando virtualiter ad modum Vasqui: & hæc responsio etiam valde probabilis est, sed non absolutè necessaria.

374. Quare, si quis velit expeditius adhuc respondere, potest cum Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 13. sec. 1. n. 7. Maldonato in c. 18. Matth. v. 23. & Dicastillo tract. 8. de penit. disp. 2. dub. 22. n. 488. & 489. dicere, non omnia, quæ in parabolis asseruntur à Christo, servire directè ad scopum, & finem Christi, qui tamen debet maximè attendi: sed quædam tantum ab eo asserri, ad clariorem explicationem, aut ornamentum parabolæ, & esse, ut Maldonatus vocat, emblemata parabolæ, atque ideo adduci; quia ita fiunt ab hominibus, non quod à Christo approbentur.

Sic in parabola de villico iniquitatis Luc. 16. v. 1. Christus vult quidem, ut faciamus eleemosynas: at non vult, ut faciamus eas ex alienis bonis, sicut tamen ait, villicum fecisse sibi ex alienis bonis amicis. Sic etiam Luc. 19. v. 22. comparat Christus Deum homini auctero, qui vult docere, Deum esse aucterum. Quare, cum etiam in præfenti parabola finis Christi sit, ut suadeat celerem remissionem injuriarum, vel læsionum, ab aliis factarum, principaliter vult docere, immitte graviter puniendos esse, & Deum etiam cum ipsis severius acturum: non autem vult docere, Deum eodem prorsus modo, quo homines solent, etiam acturum esse, ita, ut revocet remissionem peccatorum jam factam; quare illa verba Sic & Pater meus caelestis faciet vobis &c. non significant omnimodam prorsus quoad omnia similitudinem.

375. Ob. 3. SS. Patres docent, peccata redire per relapsum: ergo. prob. ant. S. Augustinus *serm. 15. de verbis Domini* quasi in persona Dei ait: Si non dimiseris, revocabo te, & quidquid tibi dimiseram, revocabo tibi: item enarrat in psal. 108. sub

sub finem: Si ergo Judas teneret illud, ad quod vocatus est, nullo modo ad eum, vel sua præterita, vel parentum iniquitas pertineret: sed quia non tenuit adoptionem in familia Dei, sed iniquitatem vetusti generis potius elegit, redit iniquitas patrum ejus. verba refert Gratianus C. Si Judas. 1. disp. 4. de penit. ubi refertur quoque Rabanus asserens, etiam redire peccata originalia per relapsum. Item S. Gregorius l. 4. dialog. c. ultimo ait: Constat, quia si, quod in nos delinquitur, ex corde non dimittimus, & illud rursus exigitur, quod nobis jam per penitentiam dimissum fuisse gaudebamus. Rursus S. Ambrosius in c. 4. epist. ad Ephes. sub finem ait: Donate invicem, si alter in alterum peccet; alioquin Deus repetet dimissa. Similia alia vide ead. disp. 4. de penit. & apud Vasquez tom. 4. in 3. p. q. 88. a. 1. à n. 9. ergo SS. Patres docent, peccata redire per relapsum.

376. Resp. neg. ant. ad prob. autem neg. conf. SS. Patrum dicta debent intelligi de reditu tantum virtualiter, vel æquivalenter tali, scilicet uno ex modis supra positis (ita enim SS. Patres explicantur à scholasticis, juxta quorum acceptionem intelligendi sunt, sicut scilicet Scriptura intelligenda est juxta acceptionem Patrum) quidquid Arriaga tom. 8. de penit. disp. 15. à n. 5. contradicat. Adde, S. Augustinum textu secundo, aut nimium probare, scilicet etiam redire peccata parentum, aut intelligi debere juxta explicationem n. 371. datam. Si Rabanus trahi non potest in nostrum sensum, unus non est præferendus plurimis. S. Ambrosius non utitur iis verbis, quæ objecta sunt, sed sic habet: *Servi ipsi invicem sui debent misereri, & donare, si alter in alterum peccet. Hæc præcepta ejus sunt, qui miseratus est: qui, si in his contemptus fuerit, sine dubio revocabit sententiam, per quam misericordiam dederat &c.* quæ verba quam optime possunt sic exponi, scilicet Deum pro sententia justificativa prolaturum esse condemnationem, non propter antiqua, sed propter novum peccatum immisericordiæ erga proximum.

377. Ob. 4. Servus libertate donatus, si postea sit ingratus in dominum, redigitur à jure humano in antiquam servitutem: ergo etiam peccator, ingratus Deo, recidit in antiqua vincula. Resp. neg. conf. In humanis manumissio servorum, sicut multa alia, habent adjectam tacitam conditionem aliquam: si scilicet respublica non aliter decernat, aut non emergant novæ circumstantiæ &c. at remissio peccati est omnino absolutè data, ab omnium præscidio Deo. Debit respublica, vel aliorum potestas potest in poenam ingratitude statueret servitutem, & sic suo modo revocare sententiam Domini: at sententia Dei justificantis non potest revocari ab aliorum potestate; quia non datur: nec ab ipsomet Deo revocatur;

Sine penitentia enim sunt dona, & vocatio Dei. ad Rom. 11. v. 29.

378. Ob. 5. Peccatum mortale, commissum rursus, post priora jam remissa, videtur, æquivalere omnibus jam remissis, ratione ingratitude: ergo redit tota poena omnium præcedentium peccatorum, prob. ant. ingratitude illa est tanta, quantum est beneficium justificationis: sed hoc in sua linea est tantum, quanta fuere peccata, in sua linea: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. ma. quidquid sit de minori, Ingratitude non est arithmetice æqualis beneficio prius collato; alias, qui ingratus est beneficio redemptionis (sicut est omnis peccator) committit peccatum æquale passioni, ac meritis Christi: cumque ista non tantum æquent, sed superent omnia peccata, etiam quodlibet superet omnia alia, imò & seipsam, quod est aperte falsum: insuper nullum peccatum esset majus altero contra expressam sententiam Christi Domini, dicentis Pilato Joann. 19. v. 11. Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet: adeoque ingratitude, ratione majoris beneficii, est tantum aliquoties geometricè, seu aliquo modo proportionaliter major.

379. Quidam hic querunt, quidnam sit majus beneficium, an conservatio primæ innocentiae, an remissio peccati: & consequenter quamnam sit major ingratitude, an primi gravis peccati, an sequentium: de quo vide Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 13. sec. 3. n. 11. & seq. ubi inter cætera n. 15. concludit, innocentiam extraordinariam, ex speciali providentia gratiæ diutissime durantem, esse majus beneficium, quam remissionem peccatorum: non verò innocentiam ordinariam, quam plures Christiani post baptismum, etiam sat longo tempore, per ordinaria media servant.

Quidquid de hoc sit, etiam ingratitude, ratione beneficii innocentiae, aggravat peccatum, & pariter ingratitude, ratione beneficii remissionis peccatorum: quamquam Arriaga tom. 8. de penit. disp. 15. sec. 1. n. 6. doceat, si quis non cogitet de his, vel aliis beneficiis, hanc ingratitude non intervenire. Saltem ex S. Thoma 3. p. q. 88. a. 4. in corp. hæc ingratitude non est speciale peccatum; quia est circumstantia generaliter consequens omne peccatum; nisi aliquis esset ita perversus, quemadmodum ait S. Doctor, ut in contemptum beneficiorum Divinorum vellet peccare: quod raro fiet.

380. Ob. 6. Merita, ut supra dictum, reviviscunt per penitentiam: ergo etiam peccata, redeunt per relapsum. Resp. neg. conf. Merita, ut dictum n. 353. non omnino abolentur, sed tantum suspenduntur: peccata autem omnino delentur, eluuntur, abiciuntur ex n. 368. & seq. quin etiam peccata remissa, ne conditionatè quidem, hominem denominant dignum poenâ, uti tamen merita mortificata denominant hominem conditionatè dignum præmio. Nec dicas, ex hoc sequi, quod etiam damnati adhuc de-

denominatur conditionatè digni præmio; nam status damnatorum, eum faciat inaufertibile impedimentum, moraliter etiam merita extinguit. Si petas, an etiam per annihilationem peccatoris ita delendum esset peccatum, ut non rediret, etiamsi peccator reproduceretur, respondeo negativè; eo enim casu moraliter peccatum maneret; sicut enim defuncto debitore manet tamen moraliter in humanis debitum, & resuscitato, vel reproducto debitore; redit debitum: ita etiam annihilato peccatore manet habitualiter peccatum, & eo reproducto habitualiter redit.

381. Ob. 7. Etsi per justificationem non tantum conditionatè, sed absolutè tollatur culpa, non est necesse, ut etiam ita absolutè tollatur poena aeterna: ergo possunt peccata redire, saltem quoad poenam. prob. ant. gratia tantum dat conditionatè jus ad gloriam, si scilicet homo non amplius graviter peccet: ergo etiam potest, tantum conditionatè dare immunitatem à poena gehennæ. Resp. neg. ant. nam SS. Patres, citati n. 367. negant redire peccata quoad ultionem, & damnationem: insuper Tridentinum sess. 6. c. 14. videtur velle, quod uterque hic reatus eodem modo remittatur: quod etiam videntur fideles communiter sentire: & sic respondeo, supposito, quod hi duo reatus sint separabiles (de quo hic non ago, sed egi in tract. de peccat. à n. 241.) si enim non essent separabiles, minorem vim haberet objectio. ad prob. neg. confeg. Gratia confert absolutam remissionem precedentium peccatorum, tam quoad culpam, quam quoad poenam aeternam; nam, saltem in hac providentia gratia non est minus impossibilis cum reatu poenae aeternae ob peccata precedentia, quam cum reatu culpae ob eadem. Attamen gratia non confert remissionem peccatorum subsequenti, & hinc neque confert absolutè jus ad gloriam.

382. Ob. 8. Peccatum veniale, si conjungatur cum mortali, potest puniri aeternum: item reatus alicujus poenae, remanens ex peccato mortali priori jam remisso, potest etiam durare aeternum, si quis scilicet ob novum peccatum mortale damnatur: ergo potest etiam iterum puniri peccatum jam remissum. Resp. An verum sit antecedens, non est hic locus disputandi: negant id Scotista cum pluribus aliis. vide tract. de peccat. n. 101. vel Haunoldum l. 2. n. 582. & l. 4. n. 951. quidquid sit, om. ant. & neg. conf. nam qui defendunt, tale peccatum veniale aeternum puniri, non dicunt, peccata redire per relapsum: sed ajunt, mitiorem poenam, per se tantum temporalem, per accidens aeternum durare: quamvis hunc terminum per accidens difficultè explicent, de quo Haunoldus l. 4. à n. 951.

Adde, quod, si antecedens sit verum, poena illa aeternum duret ratione status damnati; quia in hoc, ut volunt auctores illius opinionis, nullum debitum ullius poenae extingui potest, (de quo vide Haunoldum

loc. modo cit.) quod tamen alii negant, afferentes, damnatum quidem non posse satisfacere, posse tamen satisfacere. Sed, ut dixi, quidquid de hoc sit, reatus poenae aeternae, pro peccatis jam remissis, etiam ipse jam remissus, seu extinctus est: neque etiam relapsus hominis viatoris, seu novum peccatum, est commissum in tali statu, qui exigat reatum priorum peccatorum redire; quare lacum est discrimen.

383. Querunt hinc aliqui, an saltem de Divina potentia absoluta possent peccata redire per relapsum: de qua questione curiosus lector consulere potest Eximium tom. 4. in 3. p. disp. 13. sec. 2. n. 5. vel Arriagam tom. 8. de penit. disp. 15. n. 31. Lugonem, Dicastillum, ac alios. Id tantum dico, non videri mihi impossibile id, quod docent Suarez, & Arriaga, nempe quod peccata possent in alia providentia tantum conditionatè remitti, scilicet sub conditione, si conservetur etiam deinceps justitia: quo casu utique possent redire peccata: in hac tamen providentia id non fit.

Alia etiam quaestio est, an eadem peccata, jam semel destructa, possint physice reproduci, circa quam tenet affirmativam Arriaga tom. 8. de penit. disp. 15. n. 2. & seq. ajens, Deum non quidem esse sua determinatione posse reproducere peccatum; sic enim esset auctor peccati: sed, si homo velit, denuo parrare aliquid peccatum, priori jam destructo simile, posse Deum eque parare suum concursum ad reproducendum peccatum prius jam destructum, quam ad aliud novum, & sic determinare ad individuum peccati prius destructi, præ individuo peccati individualiter novi. Negativam tenet Vasquez tom. 4. in 3. p. q. 88. n. 1. n. 50. & 51. quem, si lubet, videre poteris.

QUESTIO VI.

De Necessitate Penitentiae.

ARTICULUS I.

An, & qualis Penitentia sit necessaria Necessitate Medii.

384. Dico 1. Post commissum peccatum grave actualè, in hac providentia, penitentia est necessaria necessitate medii. ita omnes cum S. Thoma 3. p. q. 86. a. 2. in corp. ubi docet, peccatum non remitti sine penitentia, & Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 9. sec. 1. p. 2. ait, hanc assertionem esse certam. Prob. conclusio ex Tridentino sess. 14. c. 4. ubi de contritione in genere sic ait: *Fuit autem quovis tempore, ad impetrandam veniam peccatorum, hic contritionis motus necessarius.* Probatur etiam ex illo Luca 13. v. 3. *Nisi penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* Adde, quod, & Praecursor Domini, & i-

ps

ipse Dominus, ac ejus Apostolus, ubique, maxime initio predicationis suae, penitentiam predicaverint, vide plura apud Suarez loco modo citato. Idem docent passim SS. Patres. S. Augustinus ep. 50. sub finem. ait: *Nisi egeris penitentiam, salvus esse non poteris.* S. Ambrosius epistol. 1. 7. epistol. 59. *Peccatum non tollitur, nisi lacrymis, & penitentia.* S. Cyprianus de lapsis sub finem: *Qui autem penitentiam criminis tollunt, satisfactionis viam claudunt.*

385. Quod autem penitentia sit necessaria, non quomodocunque, sed necessitate medii, est sententia omnium, & prob. Illud est necessarium necessitate medii ad tollenda peccata, quod est medium per se ordinatum, & simul necessarium, ad ea tollenda, seu est medium per se causans primam gratiam (de quo vide tract. de sacram. in genere à n. 301.) ita, ut sine eo, vel in re, vel in voto, non tollantur peccata, nec conferatur prima gratia: sed penitentia est medium taliter necessarium lapsis: ergo. ma. est definitio necessarii necessitate medii, communiter recepta, ex qua probatur, baptismum esse necessarium necessitate medii: non autem ita necessariam esse e. g. restitutionem injustè ablatorum; quia, licet etiam restititio, vel in re, vel in voto, necessaria sit ad salutem, tamen non est medium tollendi peccata, vel per se causans primam gratiam.

Minor superior etiam est clara; nam penitentia utique est medium ad tollenda peccata, & quidem per se causans primam gratiam, ut hucusque fuisse probatum est. Dein est etiam necessaria, ut probavimus modo: ergo est necessaria necessitate medii. Nec obest, quod etiam actui charitatis perfecta, à Scripturis, & Pontificibus, tribuatur vis, delendi peccata, ut ostensum est n. 205. & seq. nam 1. illi, qui conscius est peccati sui gravis, moraliter vix, aut ne vix quidem, possibilis est actus charitatis, qui non simul sit dolor, seu penitentia formalis. 2. ipse hic actus charitatis est penitentia in voto; quia est sacramentum penitentiae in voto, quod includit actum virtutis penitentiae, seu doloris.

386. Dico 2. Actus penitentiae, in hac providentia necessarius, ad remissionem peccatorum gravium, debet se extendere ad omnia peccata gravia commissa, seu debet esse universalis de omnibus peccatis gravibus commissis. ita omnes. Prob. conclusio. In hac providentia non remittitur unum peccatum grave sine alio, & nullum sine dolore: ergo, ut obtineatur remissio peccatorum gravium, debet haberi dolor se extendens ad omnia gravia peccata commissa. ant. quoad 2. p. est probatum n. 384. praesertim ex Tridentino ibi citato: quoad priorem partem etiam jam probatum est n. 238. ex eodem Tridentino ibidem citato: & prob. ulterius sic. In hac providentia non remittitur peccatum grave, nisi infundatur gratia, & homo assumatur ad amicitiam Dei: sed gratia est impossibilis, ad minimum

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

physicè, cum peccato gravi: item amicitia Dei est impossibilis cum offensa ejusdem gravi: ergo non potest unum peccatum grave remitti, remanente adhuc altero. ma. habetur ex Tridentino sess. 6. c. 7. *mi est communis omnium.* conseq. est in forma.

387. Dico 3. In alia providentia non esset absolutè, & metaphysicè necessarius dolor ita universalis, ad remissionem peccatorum gravium: ita nostri, & alii valde communiter. Prob. conclusio. In alia providentia posset Deus remittere unum peccatum grave sine alio; nam non debet id remittere per gratiam, sed posset id remittere, vel per condonationem purè extrinsecam (qua posset condonare, vel plura, vel pauciora peccata pro libitu, ut est communior nostrorum) vel per aliud donum intrinsecum, sed compossibile cum uno, vel aliquibus peccatis: neque etiam deberet Deus, hominem assumere ad amicitiam suam, seu ipsi infundere gratiam; in nullo enim horum est ulla implicancia: ergo in alia providentia non deberet dolor esse universalis; quia neutra ratio, quae probat, in hac providentia necessarium esse dolorem universalem, etiam id probat pro casu alterius providentiae.

Dico 4. In alia providentia non esset absolutè necessarius ullus actus penitentiae ad deletionem peccati, sed posset Deus peccatum remittere absque retractione peccatoris. ita Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 9. sec. 4. n. 5. cum pluribus, ab eodem citatis, & recentioribus eum secutis. Prob. Actus penitentiae est tantum dispositio congrua ad remissionem peccatorum, ut est communis, teste Arriaga tom. 8. de penit. disp. 12. sec. 2. n. 10. sed dispositio congrua non est absolutè necessaria: ergo. Confir. Homo potest alteri homini remittere offensam sine eo, quod petatur venia, vel retractetur offensa, modo possit cedere iure suo, & actu velie cedere: ergo etiam idem potest Deus: certe in remissione peccati, absque praevio actu penitentiae, nulla prorsus est implicancia.

Quamvis autem Vasquez velit, contritionem esse formam deletivam peccatorum (quod tamen est contra communem) non tamen probat, eam esse omnino necessariam ad deletionem peccati: certe sufficit etiam attritio cum sacramento: ergo etiam potest sufficere aliud medium. Sic, licet calor sit forma destruens frigus, tamen utique potest destrui frigus supernaturaliter sine calore, si Deus velit, id absque calore destrui sic, licet nigredo sit forma destruens albedinem, tamen albedo potest etiam destrui sine nigredine.

388. Dico 5. De absoluta potentia potest Deus remittere peccatum per condonationem purè extrinsecam. ita Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 9. sec. 4. n. 3. Tannerus tom. 2. disp. 6. q. 5. dub. 4. n. 89. Gormaz de grat. sanctiss. n. 137. & plures alii, ab his citati, ac recentiores eos secuti. Dicitur autem tunc dari condonatio purè extrinsecam.

N

ca,